Број 185. У Новом Саду у суботу 18. августа 1901 Година XXXVI.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, за целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Српско трговачко удружење.

II.

Од велике је важности начин, како да се установи српско трговачко удружење. А то може бити у главноме, на два начина. Или да се створи као трговачко друштво на основу трговачког закона, те онда потпада потврди и надзору трговачког суда, или да се оснује друштво као културно-хуманитарно, те онда потпада потврди и надзору министра унутарњих послова. Питање је: Који је начин бољи?

Одбор за оснивање српског трговачког удружења, изабрао је овај други начин. А по нашем мишљењу, тај је начин у сваком погледу до крајности непрактичан.

Истина, да су при стварању српског трговачког удружења лебдиле сваком пред очима и културне и хуманитарне цели. Истина је и то, да чланови српског трговачког удружења, не мисле у првом реду од тог свог посла, да беру дивиденду.

Али истина је и то, да је при стварању српског трговачког удружења, јак и трговачки момент. То удружење оснива у средишту своме трговачку агенцију, која ће служити трговцима, члановима и нечлановима са извештајима, саветом, при најразноврснијим трговачким пословима, а посредоваће и при набављању робе, кредита и т. д. То је чисто трговачки посао. С тога је и много боље, да српско трговачко удружење добије на почетку облик трговачког друштва.

Одбор за оснивање српског трговачког удружења, у нацрту правила, схватио је српско трговачко удружење као хуманитарно културно друштво. И тражи, да сваки редовни члан плати једном за свагда уписнине 5 круна, а годишње 24 круне чланарине. За све то, каже се у нацрту правила, имају права, да добијају друштвени лист у пола цене.

Одбор је узео врло велику уписнину, а још већу годишњу чланарину. Српско трговачко удружење треба да обухвати у своје коло све српске трговце у најширем смислу те речи. А чим се то хоће и то се мора хтети, онда је и уписнина и годишња чланарина веома велика. Тај §. 7. који говори о тој уписнини и чланарини, гласи управо: „Сви сиромашнији трговци не могу бити чланови српског трговачког удружења.“

Може неко рећи, па нека буде сиромашнији трговац члан помагач, јер ће тако платити само 16 круна годишње. Јесте, ал онда не добија у пола цене лист и излази му скоро на једно, а пан тога је — бесправан. Прошла је година дана, како је одбор за оснивање српског трговачког удружења издао позив и за више од годину дана он није био у стању да нађе више од 83 редовних чланова са 5 круна уписнине и 24 круна годишње чланарине. Истина има и међу члановима утемељачима двајестину трговаца, али поред свега тога се види најјасније, да је најогромнији број наших трговаца остао у страни, а то у многоме с тога, јер је уписнина и чланарина велика.

Овако, како данас стоји ствар, био би целокупан приход од интереса и годишње чланарине свега највише 2.500 круна. Па је ли то довољно да се што почне? Да је чланарина нижа, могло се пријавити 4 и више пута толико чланова.

Но ми у опште нисмо да се друштво остави на оној основи, како је то одбор предложио. Српско трговачко удружење које има у средишту своме агенцију и лист, мора да утроши на то много хиљада круна, јер иначе неће ништа вредити. А да се ти трошкови покрију, морају се донекле наплаћивати услуге, које учини агенција члановима и нарочито нечлановима, а већ само то удара на чело друштва печат удружења на трговачкој основи. Не рачунамо овде ситније обавештаје, које дају уредништва трговачких листова. Али за веће, тачне и савесне извештаје а нарочито посредовања, мора се плаћати нека такса, ма с које стране и ма у којој форми, иначе ће друштво кубурити, неће имати довољно особља, па неће ништа ни вредити. У нас је света, који би радо платио за искрено и поштено посредовање, али нема на кога да се обрати.

Ово смо навели, да покажемо, како се наше трговачко удружење мора основати на основи трговачког закона. Та је основа боља и с тога, што би иначе морали тражити дозволу од две владе, (Угарске и Тројединчке), а и иначе би имало такво друштво велике кубуре при конституисању и надзору.

Кад се трговачко удружење установи на основу трговачког закона, (који важи и у Угарској и у Тројединци), онда је јасно, да треба да се оснује као задруга, а не као акционо друштво.

Као акционо друштво већ и с тога не, што је код акционог друштва унапред утврђен капитал и број деоница, а код задруге нити је опредељен број чланова, нити број удела.

Овим начином би сваки задругар имао од своје уплате неку вредност, па ма и не добијао дивиденде.

Ми смо у овој ствари изнели само оно, што је најглавније, а ко год промисли о свему, томе ће бити јасно, да српско трговачко удружење на основи, како то предлаже одбор, тешко да ће се моћи и склопити, ако се и склопи, не може дуго постојати, а напредовати — никако.

У ствари вел. бечкеречког збора.

Вратио се из купатила. „Бранк“ је почео из почетка. Донео је у последњем броју свом поново извештај са вел. бечкеречког збора. Шта је то опет? Ништа! Г. др. Илија вратио се из купатила.

И како се вратио, изјавио је своје велико незадовољство. Како се то писало у „Бранику“ о великом бечкеречком збору?! Просто наопако! За говор референтов, др. Алексића, казало се у првом извештају „Браниковом“, да је био — прегледан. За Ј. Томића, да су му при говору приредиле велике овације, што је доказ да су на збору били сами радикали. О резолуцији се казало да је кратка и да садржи у себи минимум жеља, (дакле није претерана) а за брзојав Змајев, који је прочитан на збору, није се рекло ни једне ружне речи.

Зар то није наопако?! У оној гомили грђа, пропуштено је, да се изгрди оно

ПОДЛИСТАК.

УЧИТЕЉСКИ КОНЦЕРТИ.

„Хај, што Србин још се држи,
Крај свих зала —
Песма га је одржала,
Њојзи хвала!“

З. Ј. Ј.

Прошле године беше поникла мисао, да се склопи добровољачка учитељска певачка дружина, која би песмом и свирком послужила не само српском учитељском конвикту у Н. Саду с материјалне, но и народу своме с моралне стране.

И што речено — то и учињено. За кратко време дружина се склопила од одабраних певача, њих 25 на броју, те је с успехом концертирала у прошлој години у Н. Саду, Ст. Бечеју, Врањеву, Т. Бечеју, В. Кикинди, Мокрину, Меленци, а ове године у Сенти и Жабљу, Н. Саду, Руми, Митровици и Шиду.

Први концерат овогодишњег великог одмора био је у Н. Саду 11. (24.) августа у гостионици К. Заплетала на дунавској паробродској станици. Певачка дружина је овом приликом имала и известан број женских чланова својих, изврсних певачица-учитељица из места и са стране. И у мешовиту кору отпевала је дивне две песме: »Пијмо вино«, речи од кнеза црногорског Николе, а композиција од А. Р. Шантића и »Приморске напеве« од Ст. Мокрањца. Мушки кор је пак певао: »Ајдук Вељко« од Ст. Мокрањца, даље »Громови, муње« и »Падајте браћо«. Затим тропев »Коњ Словен« и »Серенаду« од Маскањија. Још је шовски учитељ Коста Пешић-Бата, декламовао »Ма'нте ме, ма'нте« од Др. Брзака.

Све песме, као и декламација, учиниле су силан утисак на новосадску публику, да су многе од њих поновљене, као што је и декламатор на бурно изазивање декламовао још и Петефијеву »Луду«.

На овој забави одма у почетку говорио је председник конвикта Аркадије Варађанин: О конвикту и о родољубљу Срба Новосађана. Говор му је на завршетку пропраћен бурним »живео«.

После концерта беше игранка и веселе, које је трајало скоро до свануће.

Сутра-дан, у недељу, после подне, отпутовали су мушки чланови друштва у Руму, где је био други концерат, у понедељак у вече.

Рума је убава варошица са својих 10.000 становника. На радост своју, дознадосмо, да у Руми српски живаљ »још живи и да је јунак« Трговина и занатлијство у српским рукама је и лепо напредује. А не може се потужити ни на положај српског ратарског сталежа. Посед је већином у српским рукама. Уз то је тамо и леп број српске родољубиве интелигенције. Ту је среска политичка и судска власт. Ту су три српске цркве са два пароха. Ту је леп број комуналних школа са 7 Срба и 14 иноверних наставника и наставница. Број учитеља-ца (21) сведочи, колико се школи и просвети поклања пажње у Руми, и то Румљанима свакако служи на част.

Родољубиви Румљани са својим Србима учитељима, пријатељски су дочекали и угостили чланове учит. пев. дружине и у лепом броју су дошли на забаву, па су и материјално лепим даром даривали српски учит. конвикт.

На овој забави говорио је учитељ старофутошки Коста Шијачки-Тата: О постанку и развитку конвикта, нагласивши нарочито, да су Румљани, где је и покретач мисли о установљењу конвикта, Гавра Путник — веома много допринели за остварење мисли о оснивању срп. учит. конвикта. Говор му је пропраћен бурним »живео«.

А за тим су певачи отпевали редом песме као и у Н. Саду. И тим певањем беху Румљани просто очарани. Јер пљескању и похвалним изразима не беше краја.

После концерта беше и овде игранка и веселе.

Да се види, како срп. нар. учитељство уме да буде захвално према онима, који му добра чине, вреди споменути ово што долази.

У румском православном гробљу, почива тело велике покојне добротворке срп. учитељског конвикта Катарине Димитријевићке, која је оставила конвикту кућу у вредности до 40,000 круна.

Тамо је сахрањена даље кћи родољубива

што је најглавније. Зар се тако уређује „Браник“? Г. др. Илија се здраво, ама баш здраво љутио. И тако после 9 дана и после оноликих „извештаја“ о вел. бечкеречком зору, донесе „Браник“ нов извештај: „Истина о бечкеречком збору“. То треба да значи: ово је све до сад и у „Бранику“ било којешта, сад ће да чујете праву истину.

И дописник прича. Извињује се: за што је ишао на збор. „Да види радикална збитија“. А његов друг, „да види колико ће „Застава“ слагати у погледу броја присутних“. (Дакле тај сведок је унапред знао, да ће бити разлике о броју присутних.)

По рачуну те двојице, није могло бити више од 7—800. Али чујте! Пита се: колико је међу њима било таквих, који су позвани да о нашим автономним питањима зборе и решавају. То је видите главно на шта се до сад у „Бранику“ заборавило. Квалитет! Није био др. Илија с друговима, не вреди ништа па ма било 100.000.

За револуцију се вели, да је то „недотупавио сочиненије“, „у њој је све набацано као с гвозденим вилама“. „Нема ни репа ни ушију. Сведочи с каквом спремом располажу људи и т. д.“

А шта да каже за говорнике? „Жалосно је, што је човек морао слушати празне говоре и шупље фразе, без икаквог значаја и садржаја. „Шеф“ је говорио као да је скинуо капут у неглижеју. Споменуо је чак мачке. О саборском одбору изнео да се похајдучио.“

Спомиње се телеграм Змајев, „којим проглашује збор за ванстраначки“. Па се вели: „Е мој Змају, бадава се трудиш, не затоми ти тај дубоки јаз једним телеграмом.“

О, о о! Добро нам дошао др. Илијо! Добро нам дошао! Сад ће већ ићи све — живље и сад ћемо тек чути — праву истину.

* * *

На „Браникову“ адресу. Не упуштајући се у оцјену „Браникова“ држања у ствари вел. бечкеречког збора навешћемо само један али најглавнији моменат, који ће силом своје логике на најоштрији али и на најсвјетлији начин изићи на видјело његово поступање.

Свако, ко је читао „Браник“ зна, да је наводио као разлог свом не само изостанку него и непатриотском одвраћању од тога збора кривицу приређивачког одбора. — Апстрахирајмо од сваког испитивања је ли било кривице у тог одбора или није, рецимо оно горе још једном изразитије: **„„Браник“ би био позивао сам на збор, да је друкчије поступао приређивачки одбор.“** Ово истичемо добро.

А што је писао „Браник“ послије збора? **Он пита, какве вриједности има тај збор, гдје ће се на њ обзирати мађарска влада и други властодршци, кад ови нијесу марили ни за претставку деветорице?**

Истичемо и ово.

Сад питајмо „Браник“ како је он кадар довести у склад ова два момента, како сложити двије најопречније мисли. Ми се уздржавамо од сваког даљег коментирања па велимо, да с нестрпљивошћу очекујемо његов одговор.

Коренница. *С. П. К.*

Политички преглед.

Распуштање угарског земаљског сабора. Из Беча стиже вест, која међу тим треба још да се званично потврди, да ће краљ 7. септембра по рим. кат. доћи у Будимпешту и 9. септ. примити у свом двору посланике оба саборска дома и том приликом распустити угарски државни сабор. После распуштања расписани ће бити нови избори. Према томе би садашњи сабор држао своје седнице само од 3. до 8. септ. и у њима свршио све заостале важније послове. Мисли се, да влада угарска зато хита, да спроведе изборе што пре, да се не би изборно кретање заоштравало и сувише и да се владина странка не би цепала због личности, те тако сметње стварале странци. Нови сабор би се састао 1. новембра о. г. и после расправе о адреси, предузео би расправу о индемнитету.

Русија на Балкану. Немачки листови пишу о новом великом листу, који ће се ускоро покренути у Букурешту. Тај ће се лист звати „Православни Восток“, уређиван ће бити у духу, да се Румуни привуку Русији и Словенству. Но немачкој штампи јављају из Букурешта, како неће само на томе остати. За „Православним Востоком“ основаће се у Букурешту одмах још и једна велика банка, којој ће бити иста циљ, као и реченом листу, да румунски народ потпуно задобију за руску политику. Банку ову основаће руски и француски богаташи. И још зна немачка штампа, како кроз Румунију крстаре многи руски изасланици, који продају румунском сељаку свете слике, но у ствари, навешћују му велико добро, које ће Русија учинити Румунији. — Како у Немачкој и сувише бодро пазе на сваки корак руског друштва, па виде и оно чега и нема! Добро би било, да и у Русији мало боље пазе на политику и смерове Немачке чак и на Балкану.

Кина и Немачка. Као што је познато, Кина је одредила свога херцега Чуна, да иде у Берлин и извини Кинезе због убиства немачког посланика Кетелера. Ово је било стављено у услове мира. Чун је већ стигао у Базел, но ту се зауставио. Разнела се вест, да је оболео, но у то нико не верује, већ је опште мишљење, да се изродиле неке несугласице и да је Чун телеграфисао у Кину, те сад чека одговор. Међу разним вестима, које се о томе проносе, долази једна из Лондона и вели, како је немачка влада тражила, да Чун на колена падне пред немачким царем, а пратња његова да се земљи приклони. Чун на ово није хтео да пристане и за то је застао у Базелу. Ако је ова вест истинита, то би врло лудо и претерано било од немачке владе, и то се ни чим не би дало оправдати, до ли да је то и опет ваљада једна претерана замисао самог немачког цара. Зар треба ово понижење да послужи као још једна освета према Кини? За кратко време видеће се, шта је у ствари.

Рат између Енглеске и Транзвала. Енглези ударају у старе карабе. Да би своја свирепства забашурили, измишљавају разна свирепства, која зар Бури чине. Тако је Киченер јавио у Лондон, како му је енглески пуковник Хилдијард, под заклетвом признао, да су Бури код Грашбана убили једног официра и два војника енглеска, који су се већ били предали. И енглески ратни министар одмах је телеграфисао Киченеру, да испита ствар и изјави у прокламацији, да ће чланове оне бурске команде, која почини какова насиља, сматрати зликовцима, те поглавице команде одмах поубијати, а и војнике казнити смрћу и тешким казнама. Добро би и поштено би било, кад би Енглези ове казне и мере применили и на своје војнике. Ту би заиста имали пуне руке посла, а Бури су хиљадама пути већ доказали, да се и сувише каваљерски боре са тако суровим и насилним непријатељем.

Са бојишта не јављају енглески извештаји ништа, само веле, да се побуна у Капу све више шири.

Рат између Колумбије и Венецуеле већ је отпочео, и ако рат још није званично објављен. У јужној Америци сматрају то за по све излишну ствар званично објављивати рат, кад је овај у ствари већ отпочео. Венецуела отворено помаже усташе у Колумбији, а ова опет враћа мило за драго, и помаже оне, који хоће да сруше председника Кастра. За најкраће време пламен крвава рата захватиће обе ове земље у целини.

Мусломански заступници
о покрету Босне и Херцеговине.

Подписани смо на уредништво „Berliner Tagblata“ одпослали сљедећи допис:

Славно уредништво!

У цјењеном вашем листу од 1. јуна о. г. у вечерњем броју 273 изишла је једна нотица о покрету нас мусломана Босне и Херцеговине.

Ми подписани заступници мусломанског народа окупираних двију провинција приморани смо овиме дементирати ту нотицу у толико, да иста од почетка до краја, дакле дословно не одговара истини, него њен издаватељ или ни како није о правом стању ствари информисан или му је била намјера ту тенденциозну и гнусну клевету протурити и кроз цјењени ваш лист — након што ју је већ у извјесном дијелу аустро-угарске штампе био протурио.

Дакле:

није истина, да у цјелом раду има ма какове агитације, јер та није апсолутно потребна; напротив истина је, да у Босни и Херцеговини не само мусломански, него и православни елеменат — дакле $^4/_5$ становништва — није задовољан, него љуто плаче, да му се бар вјерске прилике санирају — да му се подјеле законске установе, какове све вјере у свим државама на свијету посједују — а то установе, које гарантују одржање његове свете прадједовске вјере;

није истина, да је лањске године један дио изасланства мусломанског народа тражио аудијенцију код Његова Величанства обишавши компетентне области; напротив је истина, да је исламско изасланство лањске године тражило ту аудијенцију тек пошто им је представка од ц. и к. заједничког министарства (дакле од компетентне власти) одбијена била;

није истина, да су наши меморандуми »дјело политичких савјетника из прикрајка«, напротив је истина, да су наши меморандуми дјело љуте невоље и патње, јер кроз окупационо вријеме т. ј. 23 године, ми смо осим свег осталог и религиозно тако далеко доспјели, да је пред нами јаз тоталне пропасти; јер нејмамо својих уредних школа никако; јер су постојеће земаљске школе штетне и убитачне за вјерско стање мусломана, пошто се у школским облигатним књигама налазе погрде на свети Ислам; јер се на џамијама зидају језуитска одгојилишта; јер се на мусломанским гробљима граде државне и обћинске разноврсне зграде, уреди, јавни заходи, магазини итд.; јер на мусломанским гробљима граде чиновници управе своје приватне станове, католици удобне пролазе у своја политичка хрватска друштва, католички бискупи баште, које под најам издају, јер се на нашим мошејама данас налазе хотели, складишта пива, складишта дрва и т. д., јер се са порушени мусломански гробља надгробним споменицима калдрме јавне цесте, јер се на мусломанским гробљима граде паркови, као онај под насловом „Kallay Garten“ и друге баште, које већином служе за тајно блудилиште; јер се вакуфска и ина добра безплатно одузимају за државну или обћинску употребу, гдје онда праве разноврсне зграде, као уреди, ерарни хотели, шеталишта, фабрике итд;

није истина, да је ческа штампа осјетила, да у њој мусломанско срце куца, и дигла ради тог велику грају, напротив је истина, да ческа штампа свјестна свога положаја, толерантна и хуманитарна, узела праведну и оправдану ствар у обрану, да помогне неправедно страдајућем; није истина, да је пређерани дио мусломански

румског трговца Јована А. Ђуричића-Биорца, Ана, у спомен чији је г. Биорац даровао конвикту 1000 круна. А ту је и тело Тодора Богдановића, који је за живота поклонио конвикту 400 круна.

И чланови певачке дружине, мало после доласка свог у Руму, искупише се, те одоше на српско гробље и учинише тамо помен, прво својој великој добротворци Катарини Димитријевићки, а за тим на гробовима кћери г. Биорца и пок. Тодора Богдановића.

Друштвени подпредседник, Г. Путник је код сваког гроба рекао, зашто је срп. учитељство дужно захвалношћу покојницима и оцу пок. Ане Ђуричић, а затим су чланови отпевали »Со свјатими . . .« и »Вјечнаја памјат«.

Споменусмо ово, да се види, како српско учитељство нарочито уме да цени и поштује сваког, ко му добра жели и чини. И нека је на част српском учитељству, кад уме такво да буде.

Сутра дан, после забаве, отпутовали су чланови певачке дружине у Митровицу. Али о Митровици и Шиду — у броју, што долази.

З. В.

заступника прекинуо преговоре са владом, јер им није било у интересу нити њиховим политичким савјетницима из прикрајка, да се ствар глатко и на редован начин сврши, напротив је истина, да су сви мусломански заступници прекинули преговоре са владом, јер им влада није хтјела ни из далека изаћи на сусрет — а ево како: Гледе попуњења конзисторије: ми смо тражили, да вакуфско-меарифски сабор бира 7 лица од којих Његово Величанство једног председником конзисторије именује, а заједничко министарство од преостале шесторице четворицу чановима конзисторије потврди, дочим преосталу двојицу да сасвим одбаци.

Влада није дозволила, да вакуфско меарифски сабор бира та лица, јер се у том сабору уз свештенике налази и свјетовни лица, те ови неби били компетентни квалифицирати духовна својства изабрат се имајући особа, него је затражила влада, да се за избор конзисторије створи са свим сепаратна нарочита изборна курија од сами свештеника. Ми смо престали на то и споразумили смо се на који се начин устоличује та изборна курија. Ал сад влада захтјева у изборној курији има 30 чланова, свака удружена 4 члана те курије имају право уврстити у изборну листину једног и бројно неограничено више кандидата. Ова листа кандидата предложи се влади, а ова из ње брише које год хоће кандидате, па враћа листу изборној курији, да ова од непобрисани кандидата изабере конзисторију; коју потврђује влада.

Гледе муфтија (бискупа):

Ми смо захтјевали, да конзисторија предлаже влади на одобрење избор муфтија.

Влада је захтјевала, нек конзисторија предложи муфтију, ако се влади не допада, нареди одма избор друге особе, а ако се и друга особа не допадне, влада нареди избор треће особе а ако и она трећа особа не конвенира влади, онда она самостално без икаковог питања и без икаковог утјецаја и споразума, именује само стално муфтијом, кога она хоће.

Гледе субвенција:

Ми смо тражили, да нам влада даје вјерску субвенцију као и другим вјероисповједима сразмјерно према броју становништва — необазирући се на порезну снагу појединих вјера, у којем случају би ми много више добили.

Влада хоће да она даје вјерску субвенцију као и досад колико јој воља којем елементу и коме колико она хоће.

Гледе цариградског мешихата:

Цариградски Мешихат Шејх-ул-Ислам — је заменик Калифе светчевог наследника као што је код босанско-херцеговачки православни цариградска патријаршија, а код католика римски папа

Ми смо тражили, да именовани председник конзисторије буде провиђен овластницом од Шејх-ул-Ислама за извршење вјерских дужности, јер без тога нису ваљани обреди вјере у Босни и Херцеговини.

Влада неда о томе ни проговорити, него нас хоће сасвим, да одцјепи од Шејх-ул-Ислама док вези православни са цариградском патријаршијом и католика са рим. папом не стаје на пут.

Није истина, да ми тјерамо високу политику, да тражимо ревизију берлинског уговора, напротив је истина, да му путем најпонизнија молба код компетентни власти тражимо и тражићемо док нас један живе — оно што сви народи у свакој држави имају, тражимо осигурање наших права, тражимо сатисфакцију погаженој и порушеној правди, тражимо да се врши оно, што су европске велевласти на берлинском конгресу утаначиле и оно што је турско-аустријска конвенција године 1879. зајамчила.

Ми то тражимо и понизно молимо постепено од надлежни области — но на жалост нас зато прогоне, хапсе, глобе, изтеривају и бунтовницима проглашују — па при таковим абнормалним приликама зар би било чудо, да смо у тој нужди и мимоишли коју компетентну власт? Но при том свему ми смо ипак издржали сва искушења, ступали редом не мимоишавши, ни једне.

Није истина, да смо ми посјећивали званично као децутација турско посланство и Бечу и турски конзулат у Будимпешти, напротив је истина, да су поједини наши другови ишли тамо на посјету у са свим приватним стварима, јер би и срамота било доћи Мусломану у Беч, Будимпешту или ма гдје, а не посјетити брата Мусломана к томе високог чиновника нашег Калифе и Султана.

Није истина да босанско-херцеговачки Мусломани гоје идеју »младотурску« и да ми изасланици стојимо у вези са иноземним »младоТурцима«, напротив је истина, да босанско-херцеговачки Мусломани не само не гоје »младотурску« идеју, него шта више ту најодлучније као погубну осуђују, а остају са својим изасланицима (с нама) вјерни и непоколебиво одани Његовом царском Величанству свом узвишеном Калифи и Султану.

И ми велимо: »мора негдје да лежи зец; кад се тражи море се наћи.« Ми смо чврста увјерења, да ће скорим доћи вријеме, да наша ствар буде у правом свјетлу подпуно приказана — јер су наши захтјеви праведни и оправдани, те не можемо ни посумњати, да неће бити уважени.

Коначно би молили славно новинство, нарочито оно првог ранга, као што је „Berliner Tagblatt“, да ако нам неће у овим тешким данима искушења — помоћи, да нас бар поштеди од нападаја.

Надамо се, да ће славно уредништво тога и код нас високо уваженог листа имати доброту ове наше редке уврстити, а за то му унапријед већ нашу најтоплију благодарност изражујемо.

Овај допис потписују мусломански изасланици, који су се налазили у Сарајеву на приговорима са владом.

У Сарајеву, 15. јула 1901. год.

Предсједник: Али фехми еф. Џабић, Хамдибег Хасанпашић, Травник. Дервишбег Миралемпашић, Травник. Алибег Фирдус, Ливно. Васифбег Бишчевић, Бихач. Скендербег Куленовић, Петровац. Дервишбег Х. Тосунбеговић, Тузла. Х. Осман еф. Прцић, Тузла. Хаџи Махмудбег Џинић, Бањалука Хаџи Сулејманбег Церић, Нови. Хаџи Хифри еф. Бахтијаревић, Бањалука. Хаџи Хамидага Хусециновић, Бањалука. Хаџи Салихага Бичакчић, Сарајево. Ахмедага Хенда, Сарајево. Омер еф. Чиркинагић, Приједор. Фехимбег Х Алибеговић, Дервента. Хаџи Салих еф. Алајбеговић, Мостар. Шериф еф. Арнаутовић, Мостар.

N. B. Овај допис не хтједоше потписати:
Мујага Комадина и Ахмед еф. Карабег.

Вести из места и са стране.

Преска парница. Одговорни уредник „Трибуне“ г. Андреја Балтеш позват је 10. септембра о. г. на коначну расправу због дражења. Ово је „Трибуни“ сад 4 преска парница.

Српска занатлијска омладина у Митровици приређује у корист законитог конституисања у недељу, дне 19. августа (1. септембра) 1901. г. другу своју забаву са игранком у великој дворани „Српског Дома“, којом ће се приликом приказивати весела драма из народног живота у 3 чина са певањем и играњем — „Дивљуша“ — од Стев. Геци-а, која је од академије знаности у Будимпешти са 1000 фор. награђена, и коју је за српску позорницу Љубен Г. Грујић преудесио. Прибор и намештај позорнице са свим је нов, — за ту прилику зготовљен, и то знаменитим материјалним пожртвовањем својих ревносних чланова.

Бесан пас на тргу. Из Турског Бечеја јављају, да се тамо прекјуче изјутра појавио на сред пијаце бесан пас. Како беше седмични трг, изишло беше много света. Кад али уједаред бесан пас уједе једног шегрта за ногу. Свет се поплашено стаде разилазити, али пас појури даље и осим оног шегрта, уједе још њих 11. И ако се против побеснелог пса учинило све и сва да се ухвати и убије, не пође то за руком. Уједене личности отправили су сутрадан у Пастеров завод у Будимпешту.

Краљ — пастир. О талијанском краљу доносе новине ову занимљиву причу: Краљ са својом породицом проводи радо лето у летњиковцу Раконили. Тако и ове године. Краљ са краљицом и малом пратњом у обичном оделу предузео је ово дана једну шетњу. По дужем ходу краљица је ожеднела. Краљ потражи где мало млека или воде. Но у целој околини наиђе само на једну старицу, која је чувала једну краву. Краљ заиште мало млека, но старица рече, да сада не може млека дати, јер је краву мало пре помузла и млеко послала. Краљ на то запита, има ли воде. Старица рече у близини има, и ако ће господин, јер она краља није познавала, причувати мало њену краву, она ће воде донети. Краљ пристане, а старица узе један лонац, оде по воду и брзо се врати. Краљица се слатко напила свеже воде, а краљ запита старицу, зар у овој околини тако мало има света? Старица одговори, да света има доста, но сви су отишли да виде краља и краљицу, који дачас долазе у летњиковац. „Ми жене смо тако несретне“, рече старица, „да увек морамо на кућу и добро да пазимо, па не можемо ни сад да одемо да видимо краљевски пар“. Краљ се насмеши и запита старицу би ли радо видела краља и краљицу? Старица одговори, а како да не. Краљ на то извади један златник, даде га старици и рече: Пред тобом стоје краљ и краљица. Старица се запрепаштено пљесну рукама и рече: О мени несретници, где сам ја натерала краља, да ми чува краву. Но краљ је утеши и весело се опрости с њоме.

Провала облака. Из Трста јављају, да се прекјуче на ноћ провалио облак. Киша је формално била поплавила поједине делове вароши. Штета је огромна.

Нов лист. „Трибуна“ јавља да ће противу „Православнога Востока“ у Букурешту излазити лист на немачко-романском језику, који ће помагати политичне интересе Аустро-Угарске на истоку.

Калуђерице. Јављају, да око 100 калуђерица из Француске усљед „закона о конгрегацији“ долазе у Влашку, те у Букурешт, Јаш и Галац, да се населе.

Туча у цркви. Из Печуја јављају ово, што долази. Тек што се навршило шест дана, како је освећена сабад-сент-краљска нова црква уз велику свечаност, а већ је обесвећена једним жалосним догађајем. У прошлу недељу после подне, хтео је свештеник да чита у цркви литанију, ал' неколико несташних шипараца попне се међу тим на предикаоницу и тамо су лармали. Учитељ попне се горе, да умири дечаке и том приликом једног од њих прокири. И дечаци се на то с великом дреком сиђу доле. Но на ту дреку дотрчи неколико обесних очева и матера, те нападну на учитеља и стану га тући. И на то настаде у цркви велика гужва. Једни су се дигли против учитеља, а други су га опет бранили. И због велике гужве и ларме, свештеник мораде прекинути службу.

Богат плод. У башти унијацког попа у селу Роман Шеулија, родило је једино стабло кукуруза, ни мање ни више од 20 клипова кукуруза.

Излучен поп. Грчки поп у Будимпешти, посвадио се са својом општином. Ова га позове да даде оставку на своје место, но он не хтеде. Општина учини кратак процес. Затвори цркву и неда више попу унутра. Поп, коме је име Трајанос, покушао је више пута да уђе у цркву, али узалуд, председник црквене општине неда кључеве. У то је умро припадник ондашње грчке цркве Георг Сталидес. Њега је требао Трајанос да опоји, и сахрани, но председник недаде ни тада кључеве и отвори цркву тек онда, када је други поп Георгијадес дошао да опоји мртво тело Сталидеса. Стање ово у толико је заплетеније, што се владика налази у одсуству. Поп се Трајанос обратио и влади, те се са највећом радозналошћу исчекује, како ће се свршити овај спор између попа Трајаноса и црквене општине грчке.

Изгорело село. У селу Валтерскихлну сиграло се пре два дана једно дете с ватром. Запалило је кућу, а пламен је брзо обухватио цео крај. Ватра је ужасно беснила и тек су у зору могли је савладати. Изгорело је више од 30 кућа, многи су остали без куће и кућишта. Ето шта се све догађа, кад родитељи не пазе на децу своју.

Време Метеоролошки завод у Будимпешти прориче, да ће киша престати и време унеколико бити ведро и отоплити. — Фалб међутим прориче: кишу, ветар и хладноћу.

Језуите у Троједници. Од дужег времена овамо језуите се јако настанују осим Босне и Херцеговине, још и у Троједници, нарочито Хрватској. У Загреб ће сада да се досели велик број језуита, већ дижу и цркву од 300.000 круна. Осветиће јој темељ октобра уз највеће параде. У цркву ће моћи стати на 500 душа. И језуите мисле да им Загреб буде средиште за њихове агитације на Балкану.

Исправак. Под подлистком у 182. бр. „Заставе“ под натписом „Исповест једног девојчета“, треба да стоји: Превео Мл. Ђ. што је случајно изостало.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 17. августа.

Будимпешта. Више стотина чиновника угарске државне железнице у Славонији одлучили су се, да пређу у заједницу реформатске цркве.

Париз. Посланик Констанс вратиће се у Цариград, чим се отклоне тешкоће, што постоје.

Дебрецин. Полиција је ухапсила берберског помоћника, Таша, који је родом из Шлезије, а издаје се за анархисту и ружи краља.

Рим. Пошто папска була претвара институт Сан Гироламо у семинар за Словене, Далматинци који овде живе заузеше зграду. Полицајни комесар упутио је ректора да од суда тражи помоћи.

Бр. Е. 991, 986, 891/I. 82, 81, 72 ex 1901.

Стечај

на упражњене парохије и то: у **Фердину** и **Гају** (Гајићу) IV. плаћевног разреда, те у **Паланци** VI. плаћевног разреда. Рок пријаве прописаним путем до 14. (27.) септембра 1901. год.

530 2—2 Епарх. конзисторија вршачка.

Стечај.

На упражњена места, учитеља на мушкој, а учитељице на женској ново отвореној, — српским вероисповедним основ. школама у Великом Гају, овим се стечај расписује.

Годишња је плата мушком учитељу следећа:

700 круна у готовом, у име огрева 60 круна, 10 круна паушал, 4 ланца добре ораће земље, на коју учитељ терет плаћа, и слободан стан. А учитељичка је плата на годину 600 круна, 120 круна у име станарине, 10 круна паушал. Дужности ће им бити на овим вероисповедним школама, све законом прописане — школском уредбом.

Пријавити се могу само они, који су српску учитељску школу у Сомбору свршили и испит о учитељској способности положили.

Рок пријаве траје за 15 дана од дана првог уврштења у листу овоме.

Који желе ово место за учитеља и учитељицу добити, нека своје молбе законитим сведоџбама о способности — за време упуте, на ову српску православну црквено-школску општину ради избора.

Из седнице српског црквено-школског одбора држане дана 12. августа 1901. г. у Вел Гају.

Жива Пајић перовођа. **Аца Бакић** предс.

525 2—3

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

Т. МИХАЈЛОВИЋА

У ВУКОВАРУ

потребује вешта помоћника, који српски, немачки и мађарски говори.

535 1—3

Лепота госпођа

може се постићи, усавршити и одржати са најбољим препаратом

ФЕЛДЕШОВОГ

МАРГИТ-КРЕМА

који је хемијски чист, а без живе и олова, са свим нешкодљив и без масти.

Законом заштићен.

Ова светско призната помада за лице за неколико дана уклања **пеге, флеке, бубуљице, митфресере** и друге **болести на кожи.** Глача боре и уклања богиње, даје лицу белу, глатку и нежну боју.

НАЈБОЉЕ СРЕДСТВО ЗА ЧУВАЊЕ ЛИЦА ОД СУНЦА И ВЕТРА.

ЦЕНА: мале тегле 50 нов., велике тегле 1 фор. — **Маргит пудер** 60 нов., **Маргит-сапун** 35 нов., **Маргит-паста за зубе** 50 нов., **Маргит-водица за лице** 50 нов.

Од патворења се чини грађанство пажљиво.

Поштом уз поузеће (per Nachnahme) или уз претходну пошиљку своте разашиље произвађач.

KELEMEN von FÖLDES, Apotheker, Arad.

Може се добити у свакој апотеци и дрогерији

ској парфимеријској радњи. 294 8—10

ГЛАВНИ ДЕПО У Н. САДУ:

у апотекама:

ПАВЛА ГЕОРГИЈЕВИЋА

и ГАВРЕ ПЛАВШИЋА.

ГВОЖЂАРСКА И ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

МАРКА МАРЦИКИЋА

У ПАЛАНКИ (БАЧКА)

потребује једног помоћника.

533 1—2

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

МИШЕ НИКОЛИЋА

у Инђији (Срем)

потребује још два помоћника, и то једног старијег и једног млађег, који могу одма ступити. 524 3—3

Спомоћници!

вешти продавци и који потпуно владају мађарским и немачким језиком, могу добити место у помодној — и мануфактурној трговини —

МОРИЦА ОФНЕРА

У НОВОМЕ САДУ.

Првенство имају који су на овдашњој пијаци сервирали.

532 1—3

* ХЕНРИК МОГАН и ДРУГ *

ХЕНРИК МОГАН и ДРУГ

ПРЕСЕЉЕЊЕ.

Од 1. августа почевши, налази се наша радња

Главна улица број 25.

где је пре била трговина Панте Јовановића.

Поводом тим, слободни смо најучтивије до знања ставити, да смо наше стовариште знатно проширили и да ћемо са трајном добром робом у мушким, женским и дечијим новитетима и са јефтинијом ценом но до сад на услузи бити, у толико пре, што смо нашу потребу у роби за јесен и зиму већ код најбољих фирми збринули.

Код нас се може добити сако одело за јесен од 8—25 фор.; најфиније салонско одело од 20—35 фор.; жокет-одело од 17—25 фор.; смокинг одело од 12—25 фор.; хавелока од камилине вуне од 8—14 фор; иберцијера, зимских капута, бунди и т. д. и т. д.

У конфекцији за женске имамо на стоваришту такав избор, какав овде још није био.

Пошто немамо филијалу, а да не би забуне било, молимо, да се на нашу фирму пази,

Са високопоштовањем **Хенрик Моан и Друг — Нови Сад, главна улица бр. 25.**

120 23— у бившој радњи Панте Јовановића.

* ХЕНРИК МОГАН и ДРУГ *

Експедиција на све стране.

Највећа тачност.

ПРВА И НАЈВЕЋА ТРГОВИНА

(У УВОЗУ И ИЗВОЗУ)

Шпецераја, Колонијала, Деликатеса, Вина и Јужног воћа

ЈОВИЧИЋ И ДРУГ

ЗАГРЕБ

Препоручују своје велико и богато стовариште сваковрсне каве, јужног воћа, Енглеских и Француских деликатеса, Далматинских, Талијанских и Француских зејтина и т. д.

Ценовнике шаљемо на захтев франко.

497 3—

Поштарину плаћамо ми.

Наруџбе не рачунамо.

НАРУЏБЕ СА СТРАНЕ ИЗВРШУЈЕМО БРЗО И ТАЧНО.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.